

Z počátku se praví: ty nemáš právo! podruhé již: ty vůbec nejsi! Nechtějte cpáti lidskému rozumu, že svatost nevyzkumna, on neuvěří; tato stane se světskou, a lid cítí, že na světě podléhá kritice.

Ani vládce není vyjmut, musí být považován se stanoviska pouze lidského; svatost, nedotknutelnost jeho musí být zavržena. Nechtě rozhoduje nad národy ten, jenž toho aspoň schopen, vždy jen takový, jenž má sílu královat, Nechceme hříčky; hříčka, třtina čelců milionům jest kletbou těchto....

My chtíce rozhodovat mezi těmito historickými zjevy řekli bychom: velmož mohl býti králem, král neměl být ani velmožem z Lipé. Jindřich z Lipé měl přednost; on byl aspoň velmožem v duchu svého věku, Jan Lucemburský nedostal nižšího hlavní úloze. Muž, jenž byl králem, hodil se jen za dobrodruha, ovšem pouze ve smyslu válečnickém. Nedostihnuv Jindřicha z Lipé tím méně dostihl Plichtu z Žirotna.

Zabloudili jsme poněkud, vraťme se tedy zas k událostem.

Pán z Lichtemburku vstoupil do domu rychtáře Albrechta z Kouřimi. Byl uveden do poradní síně, jež zastávala radnici, které v době našeho vypravování ještě v Praze nestávalo. Nalezl tam deset čelných měšťanů, starších obce čili přisezých. Poklonil se jim lehce, uvítal je.

"He, Milost Tvá nás překvapuje v rozehvění!" zvolal mu Mikuláš z Chebu vstříc.

"To mi právě milé! Dovolíš, pane rychtáři," a usedl na židli. "Slyšel jsem o vaší nehodě, pánové, vlastně o nehodě, která se dotkla vašich práv," řekl s důrazem, "a osmělil jsem se proto vejít."

"Jsi vítán," odtušil rychtář. "Co se týče známé události, řekl jsi pravdu; byla přerušena práva naše samým králem!"

"Ba, samým králem!" zvolal prudký Konrád Junošův. "A jsou to práva nás všech, nás poctivých měšťanů, kteří jsou hlavní opora krále, kteří jsme vždy plným měšcem pro prázdnou kapsu Jeho Milosti. Toť odvážlivá pohana!"

"Tiše!" mírnili jej druzí.

"Lituji vás, počestní pánové, lituji," pokyvoval Lichtemburk. "Nekrot mistra Konráda, ctěný rychtáři, jest mezi svými, já pak nejsem žádný vestfelec, ani lízavý dvořan. Ano, počestní měšťané, přicházím otevřeně, nezakrytě. Chci říci, že mluvím za sebe sama či za své přátele!"

"Za své přátele?" tázali se měšťané a významně pokyvovali na sebe s radostnými tvářemi.

"Skoro, počestní pánové! Znáte mou minulost!"

"Zajisté! Tys býval vždy horlivým přívržencem šlechtné paní Elišky, naší královny, kterou rač bůh dlouho zachovat!"

"Pravda, bůh popřej zdraví dobré paní, které se taková křivda děje!"

"Křivda, to jsi děl pravé slovo, pane Fridingře, a proto mne zajímá vaše řeč. Račte pozorovat, počestní pánové: mou pohnutku i těch, kteří zároveň se mnou smýšlí, lze vypočítat na prstech. Před dvěma měsíci bylo zhanobeno právo královny, dědičky této země, dlouhou již dobu jest všestranně utlačováno měšťanstvo a duchovenstvo, a dnes úplně porušeny jeho privileje; zítra pak za týden či jindy sáhne král na práva šlechtická. Toť důvod! Spočítejte veškerý křivdy, všechny úkory posud snášené, pomněte, že ode dneška nikdo není ani ve svém příbytku jist před drzostí královských žoldnéřů—a jednejte!"

"Pravdu mluvíš, velmožný pane!"

"Věru pravdu!" přizvukovali mnozí. "Co počít?"

"Musíme se ohradit, rozhodně ohradit oproti tomu, zastat se svých práv!" volal Konrád Junošův. "Vyšleme deputaci k Jeho Milosti, požádáme krále, aby uspokojil rozhorlené měšťanstvo, aby vrátil majetek přepadených, je propustil, rozkázal potrestati vinníky!"

"Sám byl při tom!" namítal rychtář Albrecht z Kouřimi.

"O tom není třeba se zmiňovat."

"Pravda, pravda!" souhlasil Jindřich ze Žatce; "o tom pomlčme! Necht se přijme návrh Junošův."

I souhlasili všickni. Pán z Lichtemburku, jen mlčky pozoroval pŕtku, konečně podotkl: "A oslyší-li vás, počestní pánové?"

Zaražení pohlíželi na sebe.

"To se nestane!" zvolal pak zamračiv se Jindřich Žatecký.

"Nesmí se stát!" dodal prudký Junoš.

"Aj, počestní pánové," odporoval Lichtemburk, "vyt' příliš spoleháte na své poctivé právo; ale dejme tomu, že by se to stalo!"

"Připusťme to!" souhlasil mírný rychtář.

"Co pak?"

Všichni se zamlčeli. Konečně řekl Fridinger: "A co bys ty navrhl pane z Lichtemburku?"

"Já? Poslyšte, vážení pánové! Jsem arci nepovolán, ale nahodiv se do ctěného shromáždění byl jsem požádán za radu; děkuji vám za důvěru." A zakroutil si kníry kloně se na obě strany. "Mám za to, ano jsem jist, že dědičná naše paní, královna Eliška, podá vám pomocnou ruku k odporu proti králi. Jan ji od sebe zapudil, zapomíná

na své děti, tříletý králevič Václav nalezá se snad posud u vězení, tříleté to dítě, co král plesá a pro svou zábavu ruší práva svých poddaných. Dostí velký to důvod k odporu. Celá strana královna i mnoho jiných pánů a rytířů podá vám své pomocné ruky. Odhodlejte se! Není třeba hned vzpoury, jest ale nutno, abyste byli připraveni, abyste mohli odpověděti na odmítavé slovo krále Jana: Ty musíš, Milosti!"

"Radíš nám, abychom použili zbraně, pane z Lichtemburku?"

"Neradím ničeho, počestní pánové, toť mé mínění: pro případ!"

"Já jsem při tom!" zvolal Konrád Junošův.

"Smluvme se," navrhol starší Fridinger.

Nastalo hlučné rokování.

"A co navrhuješ činit, pane z Lichtemburku, přistoupíme-li ku tvému návrhu?" tázal se konečně rychtář.

"Tažte se o souhlas druhých měšťanů."

"Ano, svoláme veliké shromáždění a vysvětlíme příčiny, jež nás dohánějí k takovým prostředkům."

"Nesvolí-li ale král!" dodal velice opatrný Jakub Frenclínův na slova Konrádova.

"A pak?"

"Pak vyšlete posly ku královně Elišce na Mělník; ona zajisté přistoupí ke spolku. Sdělte to ve vsí tajnosti i pánu z Valdeku, z Rosenberka a těm, jež vám tito poradí."

"A Jindřic z Lipé?"

"To se tážete na krále! toť totéž."

"Pěkreč osnováno, přátelé," ozval se rychtář, "ale prve bychom museli být jednomyslni: žel, že se nalézají v Praze dvě strany. Budou-li Velfloveci proti králi, půjdou Olbramovci s ním, a naopak."

"Pane Albrechte," pravil Konrád, "přicházím právě od Aleše z Olbramova, kde byla taktéž schůze několika jeho přátel. Naši spoluobčané pocítují příliš drsnou vládu Janovu. Dlouho již čítají všechny ústrky, nesmírné daně, rušení úmluv, stále půjčky, na jejich zaplacení není naděje; nezapomínají na libovolné odírání a rozdávaní statků a výsad duchovních i měšťanských. Teď i osobní naše svoboda jest ohrožena, toť poslední hřeb do rakve naší trpělivosti. Trpělivost pochována. Ručím ti za úplný smír, aspoň pro tento čas, vezmu si to na starost!"

"Nejsi chvastal, mistře Konráde; i já slyšel již mnohé a mám pevnou naději, že se vše zdaří," odvětil rychtář. "Nuže, přátelé, přistupujete?"

"Velké shromáždění měšťanů."

"Dříve však posly ku králi."

"Toť se rozumí. Po nezdařené prosbě pak posly ku královně."

"Listy k pánům stejně smýšlejícím."

"Výborně! Především ale úplnou tajnost. Co jsme tuto mluvili, jsou posud pouhé plány. Nejprve vyslechneme krále. Kdo tam má jít?"

Zert a pravda.

Tak co pijete? — Já jsem temperec. — Tak dvě whisky. —

*

Chceš li věděti jak ta neb ona paní stará je, ptej se její švagrové.

*

Dáš li muží péro nové do ruky, sazej sto proti jedné, že napíše první svoje jméno.

*

O anglickém parlamentě platí pořekadlo, že může vše, jenom ne z mužského udělat ženskou. — To bych zrovna neřek'. Já zuám právě parlamenty, že dělají z mužů baby.

*

Důkazem, že každé pravidlo má svou výminku, jest Maďarsko: tam se ztrácí vše, jen cholera ne.

*

Zvláštní kontrast jeví se v tomhle: čím hlouběji člověk nahlíží do sklenice, tím výše mu to stoupá do hlavy.

*

Když v klukovi není dobré žily, je dobře, když zase táta má dobrou "žlu."

*

Jaký rozdíl je mezi ženichem a věřitelem? — Ten: ženich žádá za ruku a věřitel záruku.

V Antverpách vsadila se zpěvačka z tingl-tanglu, že zapěje kuplet v kleci lví. A vyhrála lehce; neboť co by si byli chudáci lvové na takové "kústce" popaďi?

*

V Číně zastupuje bílá barva černou a naopak. Tam tedy mají černé mlynáře a bílé komínky.

*

Ruské vojsko prý bude pořádati občasnou válku proti vlkům, kteří v zemi způsobují ohromných škod. No, to zde přece ještě nebylo: válka šelmovská!

*

Při víně pivine se děvče nejspíše.

*

To je zvláštní, že bezzubá baba obyčejně nejvíce "kouše."

*

Jaký rozdíl je mezi českým národem a lahví šampaňského? — Následující: Tého uráží se pouze krk, kdežto český národ uráží se celý.

*

Už chvíli počítám, ale doposud mi není jasno, jak může býti 25letá žena babičkou.

*

Ředitel budapeštské kanceláře statistické radí mužům, kdy se mají ženit. — Hm, to si moh' nechat. To my víme také: když má holka floky!